

Utbildningsdepartementet U2025/01586

Datum

2025-08-21

Diarienummer

Ä 2025-1742:01

Inbjudan om yttrande om kommande ramprogram för forskning och innovation (FP10)

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten arbetar inom tre politikområden - den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och näringspolitiken - som är ömsesidigt förstärkande.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

- FP10, Konkurrenskraftsfonden och sammanhållningspolitiken behöver interagera för att Europa ska ligga i framkant när det gäller forskning och innovation.
- Innovationsekosystemet bör effektiviseras i Sverige och Europa för att forskning ska leda till tillväxt
- Ökad medfinansiering behövs i Sverige så att vi kan ta del av FP10 i högre grad
- Smart specialisering är en bra grund för samverkan mellan olika styrkeområden
- Ökad dialog med industrin krävs för att synliggöra företagens behov och för att de ska delta mer frekvent i forsknings- och innovationsprogram

Synpunkter på regeringens frågeställningar

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka excellent europeisk forskning och innovation?

Vetenskaplig och teknisk excellens främjas genom stärkt finansiering och prioritering av högkvalitativa forskningsprojekt och innovationsinsatser. Ökad transparens och samverkan över gränserna är avgörande för att driva fram innovation på högsta nivå.

I förslaget har man relativt tydligt pekat ut vika utmaningar/sektorer man framför allt vill finansiera. Det vore fördelaktigt om man i högre grad även hade ett "bottom-up" perspektiv. Här kan smart specialisering vara en bra grund där Europas och Sveriges regioner har prioriterat inom vilket innovationsområde de är internationellt konkurrenskraftiga inom.

Samverkan mellan olika policyinitiativ- och program till exempel med Konkurrenskraftsfonden måste fungera vilket man även tar upp i förslaget. Man måste även visa hur kopplingen ska ske med sammanhållningspolitiken (som är en stor finansiär av forskning och innovation) bland annat för att säkerställa att forskningsresultaten tillgodoser utmaningar och behov samt når ut till samhälle och marknaden. Nuvarande programperiod har visat att det behövs incitament för att stärka synergier mellan ERUF och Horisont. Det behöver finnas möjlighet till samfinansiering och detta måste kombineras med enkla strukturer för att inte komplicera genomförandet.

Om vi ska skapa bättre förutsättningar för forskning och innovation är det även centralt att innovationsekosystemet fungerar bättre och mer effektivt idag både i Sverige och Europa.

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation?

Förslaget kan stärka synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation. Det avser främja samarbete mellan gemensamma initiativ och för svenska aktörer kan detta innebära bättre möjligheter att integreras i europeiska nätverk, vilket kan bidra till att sprida svenska styrkor och samtidigt ta del av europeisk spetskompetens.

Förslaget förordar ökad flexibilitet mellan olika ramprogram och andra initiativ men det är också viktigt med transparens och förutsägbarhet för svenska forsknings- och innovationsaktörer.

För att forskningsresultaten ska utmynna i produkter och tjänster på marknaden krävs dock samverkan i högre grad med den föreslagna Konkurrenskraftsfonden (2028-2034), sammanhållningspolitiken (viken nämns ovan) men även andra initiativ och EU-program. Ett exempel är Digital Europa som ska verka som ett komplement till Horisont. DIGITAL fokuserar på att bygga digital kapacitet och infrastruktur och att öka tillämpningen och användandet av digital teknologi. Det är viktigt att stärka förutsättningarna för att identifiera och verka för innehållsmässiga och ekonomiska synergier mellan Horisont och andra EU-program och strategier. Satsningar på forskning och innovation behöver sättas i ett större sammanhang där de knyts ihop tydligare med satsningar på högre TRL-nivåer (Technology Readiness Level - testbäddar och andra aktiviteter i senare utvecklingsfaser). Detta skulle främja graden av färdigutvecklade och konkurrenskraftiga varor och tjänster och gynna europeisk industri och näringsliv.

Medfinansiering är ofta en utmaning för svenska forsknings- och innovationsaktörer. Sverige borde på nationell nivå ha tillgängliga offentliga medel för medfinansiering av excellenta forsknings- och innovationsprojekt för att dessa ska kunna delta i FP10. Om småföretagen ska kunna delta i högre grad behövs även mer privat tillgänglig

finansiering i Sverige. Av exempelvis stödmottagare under Europeiska Innovationsrådets Accelerator program har endast 3 av drygt 40 fått ut sina riskkapitalmedel från EIC¹ till följd av brist på privat medfinansiering. Företagen behöver även offentligt stöd för mer kapabelt privat riskkapital på nordisk nivå för att klara EICs krav på privat medfinansiering.

Det svenska och nordiska privata riskkapitalets intresse för de mest utvecklade företagen inom EIC Accelerator är tyvärr svagt. Riskkapitalfonderna är för små, har för korta tidshorisonter och är inte bekväma med den riskprofil som forskningsintensiva deeptech bolag innebär.

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka samarbete mellan akademi och privat sektor?

Ambitionen är att öka samarbetet mellan akademi och privat sektor vilket är avgörande för att omsätta forskning till innovation och tillväxt. Partnerskap, innovation hubs, utlysningar med mera riktade mot både akademiska och industriella aktörer skapar bättre möjligheter för samverkan och kunskapsöverföring. Detta bidrar till att stärka innovationsklimatet i Sverige men det krävs ett effektivt innovationsekosystem för att forskning ska leda till tillväxt. Dessutom krävs ökad dialog mellan forskning och industrin för att tydliggöra framför allt industrins behov av forskning och innovation.

FP10 föreslår också förenkling och tydligare roll för industrin som kan göra det lättare för svenska partnerskap att få inflytande och långsiktighet. Att FP10:s syftar på att förstärka fokus på industriell konkurrenskraft kan ge svenska företag och andra aktörer stora möjligheter att delta i program med direkt koppling till deras innovationskedjor

Vi behöver koordinera oss bättre i Sverige mellan myndigheter, forskningsfinansiärer, akademi och industri för att kunna få bättre resultat och för att kunna påverka den europeiska forskningsagendan. För att lösa detta krävs det att vi i Sverige behöver jobba proaktivt, enat och pådrivande. Annars riskerar vi att hamna i en "följare-roll" när de större länderna sätter agendan.

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka det svenska deltagandet i ramprogrammet?

Ja, med rätt och tillräckliga insatser och stöd från svenska aktörer och myndigheter kan programmet bidra till att öka svenskt deltagande. Stödfunktionerna på våra lärosäten är viktiga och framhålls² som framgångsfaktorer när det gäller att hämta hem medel från Horisont. Viktiga förutsättningar är tydlig information, rådgivning och finansiering som underlättar för små och medelstora företag och akademiska institutioner att delta aktivt. Ramprogrammet bör också värna om transparens i beslutsprocesser och inkludering för att nå ett bredare deltagande i Sverige. Även ökat inflytande från såväl mindre medlemsländer som aktörer är väsentligt.

¹ EISMEA 2025 - National Contact Point Portal (PowerBI) - EIC Accelerator

² [Horizon Europe: 2023 winners and losers revealed | EURAXESS](#)

För att möjliggöra ökat svenskt deltagande behövs även "fria" statliga medel för excellent forskning och innovation i Sverige. Idag är medfinansiering en stor utmaning som medför att flera ambitiösa satsningar inte kommer till stånd.

Framgång för svensk forskning och särskilt företag är även beroende av väl utvecklade ekosystem och ekosystemtjänster till stöd för innovation, utveckling mot mognad för och ansökningar till Horisont Europas program. Dialog med industrin är av största vikt för att få ökad andel företag i forskningsprogrammen.

Ett förslag är att stärka svenskt deltagande i FP10 genom utveckling av ekosystemtjänster inom nationella och regionala partnerskapsplaner (förslag inom förordningarna inom sammanhållningspolitiken). Exempel på detta är det samupphandlande EU SME supportkontoret initierat av Vinnova, Tillväxtverket och Energimyndigheten. Denna verksamhet hjälper svenska företag och forskare förstå och söka till Horisont Europa, Innovationsfonden, Eurostars och NATO Diana. Ett annat exempel är svenska deltagandet i Enterprise Europe Network

Vilka delar i förslaget bedöms extra viktiga att värna respektive mota vid kommande förhandlingar?

Se sammanfattning högst upp.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Tim Brooks.
Cecilia Johansson har varit föredragande.

Tim Brooks avdelningschef

Cecilia Johansson